

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРИВОРІЗЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ**

ФАКУЛЬТЕТ № 2

Кафедра цивільного та господарського права

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Галузь знань 08 «Право»
Спеціальність 081 «Право»
Освітній рівень перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма Право (студенти)
Шифр за ОПП: ОК 5

Мова навчання: українська

Кривий Ріг 2024

Розробники:
НІКОЛЕНКО Ксенія, доцент кафедри
цивільного та господарського права, к.філос.н., доцент

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри цивільного та господарського права факультету №2 КННІ ДонДУВС
Протокол №1 від 01.08.2024 р.

Завідувач кафедри

Ганна УСТІНОВА-БОЙЧЕНКО

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми Право
«01» серпня 2024 р.

Гарант ОПП

Катерина НЕСТЕРЕНКО

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної
дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача

1. ВСТУП

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Статус навчальної дисципліни:	вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Рік підготовки:	1-й	1-й
Семестр:	1-й	1-й
Кількість кредитів ЄКТС / годин	4 / 120	
Модулів:	1	
Змістових модулів:	1	
Лекції:	24 години	10 годин
Семінарські:	26 годин	10 годин
Практичні:	-	
Самостійна робота:	70 годин	100 годин
Індивідуальні завдання (курсова робота):	не передбачено	
Підсумковий семестровий контроль:	залік	
Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:	1:1.8	1:5

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування та розвиток компетентностей, володіння базовими теоретичними знаннями та практичними навичками, необхідними для розуміння природи, функцій та системи права, механізму правового регулювання суспільних відносин та для розв'язання складних спеціалізованих

завдань і прикладних проблем у сфері професійної діяльності.

Навчання за освітньо-професійною програмою забезпечує фундаментальну теоретичну та практичну підготовку фахівців, які, керуючись принципом верховенства права, здатні професійно застосовувати на практиці здобуті загальнонаукові та юридичні знання, вільно орієнтуватися у правових інститутах базових галузей права.

Завдання: охарактеризувати структуру та функції сучасного наукового знання, глобальні тенденції зміни наукової картини світу; сформулювати вміння аналітично сприймати факти та події повсякденної дійсності; виробити у здобувачів та здобувачок

вищої освіти базові навички та вміння застосовувати наукові методи на практиці, обґрунтовувати свою наукову позицію; сформулювати уявлення про культуру науково-дослідницької та педагогічної роботи у вищій школі.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Пререквізити навчальної дисципліни: вихідна.

Постреквізити навчальної дисципліни: «Юридична логіка», «Філософія права», «Кримінальний процес»; «Екологічне право», «Цивільний процес», «Адміністративний процес», «Міжнародне приватне право», «Господарське право», «Фінансове право», «Міжнародне публічне право», курсова робота.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

	РН 1	РН 3	РН 5	РН 7	РН 20
знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	+	+	+	+	
здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями	+	+		+	+
здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя	+	+		+	
здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему	+	+	+	+	+

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лекції	семінар.	практичн	сам. раб		лекції	семінар.	практичн	сам. раб
1	2	3	4	5	8	9	10	11	12	15
Модуль 1										
Змістовий модуль 1. Загальнотеоретичні засади наукових досліджень										
Тема 1. Наука як особлива сфера людської діяльності	10	2	2		6	10	1	1		8
Тема 2. Організація науки і підготовка наукових кадрів	10	2	2		6	10	1	1		8
Тема 3. Форми представлення наукових досліджень	10	2	2		6	9	0,5	0,5		8
Тема 4. Методи наукового дослідження	10	2	2		6	9	0,5	0,5		8
Тема 5. Методи науково-юридичних досліджень	10	2	2		6	9	0,5	0,5		8
Тема 6. Пошук, накопичення та обробка наукової інформації	10	2	2		6	9	0,5	0,5		8
Тема 7. Оформлення наукового дослідження	10	2	2		6	12	1	1		10
Тема 8. Науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти	10	2	2		6	12	1	1		10
Тема 9. Захист та презентація наукового дослідження	10	2	4		6	10	1	1		8
Тема 10. Самостійна робота студента в системі навчального процесу	10	2	2		6	10	1	1		8
Тема 11. Поняття та організація дотримання принципів академічної доброчесності в закладах вищої освіти	9	2	2		5	10	1	1		8
Тема 12. Інтелектуальна власність як результат науково-технічної творчості	9	2	2		5	10	1	1		8
Разом за змістовим модулем 1	120	24	26		70	120	10	10		100
Усього годин	120	24	26		70	120	10	10		100

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1

Тема 1. Наука як особлива сфера людської діяльності. Сутність науки. Основні характеристики: об'єктивність, системність, доказовість, перевірюваність, універсальність. Функції науки. Організація науки. Значення науки для суспільства. Наукові дослідження: суть, особливості. Фундаментальні і прикладні наукові дослідження. Характерні риси та критерії ефективності наукових досліджень. Вимоги до результатів наукових досліджень. Стратегія оновлення освіти. Типи досліджень. Характеристика соціологічних досліджень. Теоретичні основи та проблематика сучасних соціологічних досліджень. Дослідницькі проблеми. Джерела та умови дослідницьких пошуків.

Тема 2. Організація науки і підготовка наукових кадрів. Структура наукової сфери: наукові установи (академії наук, науково-дослідні інститути), заклади вищої освіти (університети, інститути), науково-технічні парки та інноваційні центри, галузеві наукові організації. Фінансування науки: державне фінансування (бюджетні кошти), грантове фінансування (наукові фонди), приватне фінансування (інвестиції бізнесу). Міжнародні наукові програми. Управління наукою. Наукова комунікація. Підготовка наукових кадрів.

Тема 3. Форми представлення наукових досліджень. Письмові форми: наукова стаття, монографія, книга, дисертація, тези доповіді, науковий звіт, реферат. Усні форми: наукова доповідь, наукова дискусія, лекція. Візуальні форми: наукова презентація: науковий постер, відео презентація. Електронні форми. Важливість форм представлення. Забезпечення поширення наукових знань. Сприяння науковій комунікації. Підвищення впливу наукових досліджень.

Тема 4. Методи наукового дослідження. Діалектичний метод: розгляд явищ у їх розвитку та взаємозв'язку, виявлення внутрішніх суперечностей та їх впливу. Системний метод: дослідження явищ як цілісних систем, аналіз взаємодії елементів системи. Статистичний метод: збір та аналіз кількісних даних, виявлення закономірностей та тенденцій. Соціологічний метод: вивчення впливу соціальних факторів на досліджувані явища, дослідження суспільної думки та поведінки. Історичний метод: аналіз розвитку явищ у часі, виявлення історичних коренів сучасних явищ. Порівняльний метод: порівняння різних об'єктів або явищ, виявлення спільних та відмінних рис. Емпіричні методи: спостереження, експеримент, опитування, аналіз документів, вимірювання. Теоретичні методи: аналіз, синтез, індукція, дедукція, моделювання.

Тема 5. Методи науково-юридичних досліджень. Формально-юридичний (догматичний) метод. Аналіз юридичних норм та їх тлумачення. Дослідження юридичної термінології та конструкцій. Тлумачення правових норм. З'ясування змісту правових норм. Використання різних способів тлумачення (граматичний, логічний, систематичний, історичний). Юридичне моделювання. Створення абстрактних моделей правових явищ. Прогнозування наслідків правових рішень. Метод правового експерименту. Внесення змін у сформовані соціальні відносини. Контроль за впливом змін на діяльність і поведінку особистості і соціальних груп як суб'єктів права. Аналіз і оцінювання результатів цього впливу.

Тема 6. Пошук, накопичення та обробка наукової інформації.

Визначення інформаційних потреб. Формулювання теми дослідження та ключових питань. Визначення типів необхідної інформації. Джерела наукової інформації: Наукові бази даних (Scopus, Web of Science, PubMed, Google Scholar). Електронні бібліотеки та архіви. Наукові журнали та збірники. Монографії та підручники. Конференції та семінари. Інтернет-ресурси (наукові сайти, блоги). Стратегії пошуку. Використання ключових слів та фраз. Фільтрація результатів за релевантністю, датою публікації. Використання цитування для пошуку пов'язаних робіт. Оцінка достовірності джерел. Організація інформації: створення електронних бібліотек та баз даних, використання програм для управління бібліографічними даними (Zotero, Mendeley), систематизація інформації за темами та категоріями, методи накопичення, створення анотацій та рефератів, використання нотаток та схем. 3. Обробка наукової інформації: аналіз та синтез інформації, виділення ключових ідей та аргументів, порівняння та зіставлення різних точок зору, формулювання власних висновків. Статистична обробка даних. Узагальнення та інтерпретація. Інформаційні технології. Інструменти для співпраці та обміну інформацією.

Тема 7. Оформлення наукового дослідження. Загальні вимоги до оформлення. Структура роботи: титульний аркуш, зміст, вступ, основна частина (розділи та підрозділи), висновки, список використаних джерел. Додатки (за необхідності). Технічні вимоги.

Тема 8. Науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти. Сутність та значення науково-дослідної роботи. Мета. Розвиток навичок наукового дослідження. Поглиблення теоретичних знань та їх застосування на практиці. Формування критичного мислення та творчих здібностей. Підготовка до наукової та професійної діяльності. Значення науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти. Підвищення якості освіти. Розвиток інноваційного потенціалу. Формування наукової еліти. Інтеграція освіти та науки. Організація науково-дослідної роботи. Види науково-дослідної роботи: курсові та дипломні роботи; участь у наукових конференціях та семінарах; публікація наукових статей; участь у науково-дослідних проектах; участь у наукових гуртках. Етапи науково-дослідної роботи. Роль наукового керівника. Ефективність науково-дослідної роботи. Підтримка публікацій наукових робіт.

Тема 9. Захист та презентація наукового дослідження. Підготовка до захисту: структурування матеріалу, логічне упорядкування результатів дослідження, виділення ключових висновків та аргументів, підготовка відповідей на можливі запитання. Підготовка презентаційних матеріалів: створення презентації (слайди, графіки, таблиці), використання наочних матеріалів для ілюстрації результатів, підготовка роздаткових матеріалів (за необхідності). Репетиція виступу: тренування усного викладу матеріалу, контроль часу виступу, відпрацювання відповідей на запитання. Презентація наукового дослідження: структура виступу: вступ, методологія, результати, висновок. Відповіді на запитання. Техніка виступу.

Тема 10. Самостійна робота студента в системі навчального процесу. Сутність та значення самостійної роботи. Розвиток навичок самостійного навчання та самоосвіти. Поглиблення та закріплення знань, отриманих на лекціях та практичних заняттях. Формування вміння працювати з інформаційними джерелами. Розвиток критичного мислення та творчих здібностей. Підвищення

якості навчання. Розвиток самостійності та відповідальності. Підготовка до майбутньої професійної діяльності. Організація самостійної роботи. Форми контролю (усний опитування, письмові роботи, презентації). Критерії оцінювання. Зворотний зв'язок з викладачем. Створення сприятливих умов для самостійної роботи.

Тема 11. Поняття та організація дотримання принципів академічної доброчесності в закладах вищої освіти. Поняття та визначення академічної доброчесності. Основні принципи академічної доброчесності (чесність, довіра, справедливість, повага, відповідальність, складові академічної доброчесності. Відсутність плагіату. Самостійне виконання завдань. Об'єктивне оцінювання. Організація дотримання принципів академічної доброчесності: нормативно-правове забезпечення – Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», внутрішні положення ДонДУВС щодо дотримання принципів академічної доброчесності. Заходи щодо забезпечення академічної доброчесності. Інформування та навчання учасників освітнього процесу. Впровадження систем перевірки на плагіат. Створення комісій з питань академічної доброчесності. Застосування санкцій за порушення принципів. Роль учасників освітнього процесу.

Тема 12. Інтелектуальна власність як результат науково-технічної творчості. Поняття інтелектуальної власності: визначення інтелектуальної власності та її значення в сучасному світі; види інтелектуальної власності (авторське право, патенти, торговельні марки, промислові зразки, комерційні таємниці тощо); правові аспекти захисту інтелектуальної власності. Інновації як результат науково-технічної творчості. Інтелектуальна власність як стимул для інновацій. Вплив захисту інтелектуальної власності на розвиток науки і техніки. Комерціалізація результатів науково-технічної творчості через механізми інтелектуальної власності. Роль інтелектуальної власності в залученні інвестицій у науково-технічну сферу. Практичні аспекти захисту інтелектуальної власності. Правові механізми захисту від порушень прав інтелектуальної власності. Етичні аспекти інтелектуальної власності. Відповідальне використання інтелектуальної власності.

5. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

5.2. Оцінювання якості знань та видів контролю

5.2.1. Поточне оцінювання знань Здобувачів на денній та заочній формах здобуття вищої освіти в Університеті здійснюється за 4-бальною системою, де 5 балів відповідає оцінці «відмінно», 4 бали відповідає оцінці «добре», 3 бали відповідає оцінці «задовільно», 0 балів відповідає оцінці «незадовільно».

5.2.2. Підсумкове/семестрове оцінювання знань Здобувачів за результатами вивчення освітніх компонент на денній та заочній формах здобуття вищої освіти в Університеті здійснюється за 100-бальною уніфікованою системою, яка поширюється на всі навчальні дисципліни незалежно від обсягу та тривалості викладання. Розподіл балів за формами організації освітнього процесу наведений в таблиці (див. Таблицю 1).

Таблиця 1. Розподіл балів за формами організації освітнього процесу.

Денна форма	Заочна форма
Аудиторна робота – 40 балів	Аудиторна робота – 20 балів
Самостійна робота – 20 балів	Самостійна робота – 40 балів
Залік/екзамен – 40 балів	Залік/екзамен – 40 балів
Усього за навчальну дисципліну – 100 балів	Усього за навчальну дисципліну – 100 балів

5.2.3. Для денної форми навчання поточна успішність (кількість балів) Здобувачів за аудиторну роботу (на семінарських та практичних заняттях) визначається за такою формулою:

$$AP = \frac{\text{сума всіх отриманих оцінок за аудиторну роботу}}{\text{кількість аудиторних занять за семестр за аудиторну роботу}} * 8 =$$

поточна успішність (кількість балів) Здобувачів за аудиторну роботу (на семінарських та практичних заняттях), для яких оцінювання результатів навчання здійснюється за контрольними нормативами, визначається за такою формулою:

$$AP = \frac{\text{сума всіх отриманих оцінок за аудиторну роботу}}{\text{кількість нормативів за семестр за аудиторну роботу}} * 8 =$$

Коефіцієнт максимально можливого балу за аудиторну роботу, який для денної форми навчання складає 8, визначається шляхом ділення максимального балу за аудиторну роботу на максимально можливу оцінку (40/5=8).

Розподіл 20 балів за самостійну роботу визначається рішенням кафедри з урахуванням змісту запропонованих у методичних рекомендаціях завдань на її виконання.

5.2.4. Для заочної форми навчання поточна успішність (кількість балів) Здобувачів за аудиторну роботу (на семінарських та практичних заняттях) визначається за такою формулою:

$$AP = \frac{\text{сума всіх отриманих оцінок за аудиторну роботу}}{\text{кількість аудиторних занять за семестр за аудиторну роботу}} * 4 =$$

поточна успішність (кількість балів) Здобувачів за аудиторну роботу (на семінарських та практичних заняттях), для яких оцінювання результатів навчання здійснюється за контрольними нормативами, визначається за такою формулою:

$$AP = \frac{\text{сума всіх отриманих оцінок за аудиторну роботу}}{\text{кількість нормативів за семестр за аудиторну роботу}} * 4 =$$

Коефіцієнт максимально можливого балу за аудиторну роботу, який для заочної форми навчання складає 4, визначається шляхом ділення максимального балу за аудиторну роботу на максимально можливу оцінку (20/5=4).

Розподіл 40 балів за самостійну роботу визначається рішенням кафедри з урахуванням змісту запропонованих у методичних рекомендаціях завдань на її виконання.

5.2.5. Підсумковий контроль – залік складається Здобувачами в обов'язковому порядку.

– 36-40 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, надав/надала повну, вичерпну відповідь на поставлене запитання, з посиланням на чинні нормативно-правові акти (або правильно відповів/відповіла на 90-100% тестових завдань). Максимальна кількість балів може бути знижена, якщо під час відповіді здобувач/здобувачка вищої освіти не зробив/зробила посилання на чинні нормативно-правові акти чи допустив/допустила незначні помилки.

– 28-35 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє достатнім обсягом навчального матеріалу, надав/надала відповідь на питання але допустив/допустила помилки, що впливають на загальний висновок (або правильно відповів/відповіла на 70-89% тестових завдань);

– 20-27 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу чи допускає значні помилки, які приводять до викривлення інформації (або правильно відповів/відповіла на 50-69% тестових завдань);

– 0-19 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти не може виконати завдання, не володіє навчальним матеріалом, відмовляється відповідати на запитання або робить принципові помилки, які викривлюють усе рішення (або правильно відповів/відповіла менше ніж на 50% тестових завдань).

5. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові:

1. Невлюдов І.Ш., Олександров Ю.М., Андрусевич А.О., Чала О.О. Основи наукових досліджень: Навч. посібник. Prague, OKTAN PRINT, 2024.468 с.
2. Вітченко А. О., Вітченко А. Ю. Основи наукових досліджень у вищій школі : підруч. Київ : ФОП Ямчинський О.В., 2020. 272 с.
3. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / О.М. Сінчук, Т.М. Берідзе, М.Л. Барановська, О.В. Данілін, Д.О. Кальмус. Кременчук: ПП Щербатих О.В. 2022, 196 с.

Додаткові:

1. Євтушенко М., Хижняк М. Методологія та організація наукових досліджень. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 350 с.
2. Мальська М., Пандяк І. Організація наукових досліджень. Київ: Центр учбової літератури. 2021. 136 с.
3. Колесников О. В. Основи наукових досліджень. 2-ге вид. випр. та доп. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 144 с.
4. Сардак С. Е. Основи наукових досліджень : навч. посібник. Дніпро : ДГУ, 2018. 103 с.
5. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми: СНАУ, 2020. 220 с.
6. Селігей П. Світло і тіні наукового стилю. Київ: Видавничий дім «Києво- Могилянська академія», 2018. 628 с.

Стандарти:

1. ДСТУ 8302:2015. Інформація і документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ: ДП УкрНДНЦ, 2016. 16 с.

Інформаційні ресурси:

1. Інформаційно-телекомунікаційна система «МІА: Освіта»: URL: <https://osvita.dnuvs.ukr.education/md/course/view.php?id=277>
2. Книжкова палата України. URL: <http://www.ukrbook.net>
3. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
4. Український інститут науково-технічної експертизи та інформації. URL: <http://www.uintei.kiev.ua/>